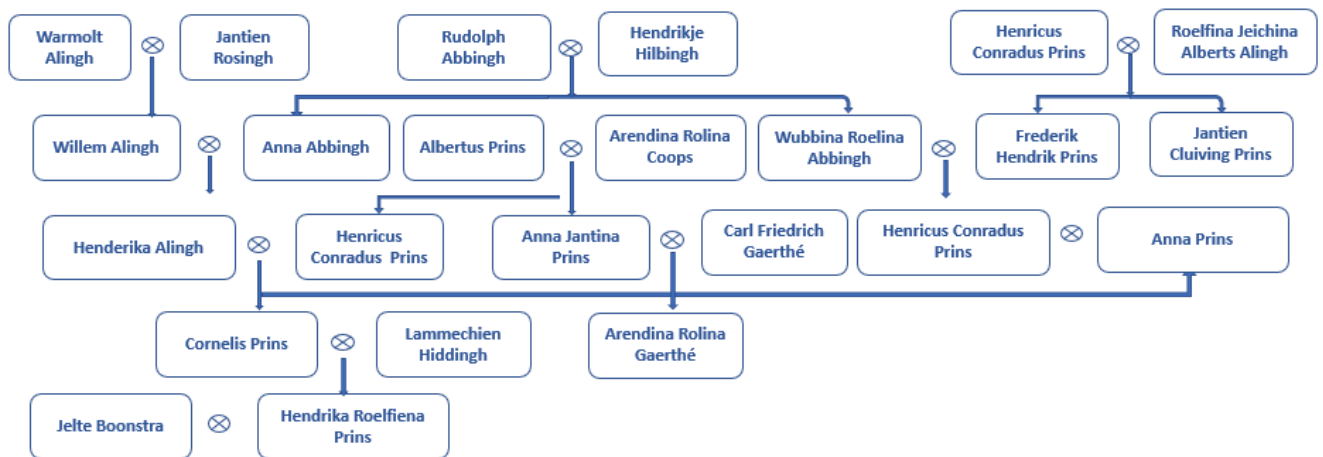

Prins en Gaerthé

Albert van der Kaap

Anna Jantina Prins van Gasselte, dochter van Albertus Prins en Arendina Rolina Coops, trouwde in het midden van de negentiende eeuw met de in Borger werkzame arts Carl Friedrich Gaerthé. Dit artikel gaat over hun nakomeling, maar toch vooral over de voorouders en nazaten van Carl Friedrich Gaerthé en diens eerste vrouw, Sara Johanna Elizabeth Schönfeld.

Anna Jantina Prins, dochter van landbouwer Albertus Prins en Arendina Rolina Coops, werd geboren op 14 januari 1820 in Gasselte; zij overleed op 3 januari 1900 in Borger en werd begraven bij het Witte Kerkje in Gasselte.

Heden overleed te **Borger** op bijna 80jarigen leeftijd onze geliefde Moeder, Mevr. Wed. A. J. **GAERTHÉ**, geb. PRINS.
J. C. **GAERTHÉ**.
C. **GAERTHÉ**—v. DEVENTER.
ZWOLLE, 3 Jan. 1900.
Bezoeken kunnen niet worden afgewacht.

Foto gemaakt door Truida Timersma, Gasselte.

Zij trouwde op 16 april 1858 in Borger met de geneesheer/vroedmeester Carl Friedrich Gaerthé, geboren op 10 januari 1817 in Borkum (Duitsland), overleden op 2 januari 1865 in Borger, zoon van Johannes Gaerthé (luitenant) en Roberdina de Cameron, geboren in Lille. Carl Friedrich was afkomstig uit Zweeloo en woonde sinds november 1841 in Borger.

Getrouwd te **Borger** den 16 April 1858:
C. F. **GAERTHÉ**,
Geneesheer te **Borger**,
en
A. J. PRINS van Gasselte.

Dochter Arendina Rolina Gaerthé werd geboren 10 augustus 1859 in Borger. 1896 werd zij benoemd in een commissie van toezicht op het onderwijs in de nuttige handwerken voor meisjes voor de scholen in Borger, Buinen en Drouwen.

In december 1911 verkoopt Arendina een perceel heideveld van bijna 13 hectare:

Ten overstaan van den heer H. R. Trip, notaris te **Borger**:
Maandag 18 dezer, publieke veiling ten verzoeke van den heer mr. ten Oever te Assen, van diverse perceelen heideveld te Gasselte, groot 38.49.70 h.a. Ingezet in perc. op f 1240;
Ten verzoeke van mej. A. R. **Gaerthé** een perceel heideveld, groot 12.83.20 h.a. Ingezet op f 375. Palmslag op Donderdag 28 Dec. 1911, 's morgens 11 uur, bij mej. de wed. Adams te Gasselte.

Arendina overleed op 13 december 1930 in Assen. Zij woonde toen aan de Marktstraat 11.

Afgaande op de overlijdensadvertentie in De Provinciale Drentsche den Asser Courant was zij ongehuwd gebleven.

Heden overleed, zacht en kalm, te Assen, onze lieve Zuster, Behuwdzuster, Tante en Behuwdtante
ARENDINA ROLINA GAERTHÉ
in den ouderdom van 71 jaar
Assen, 13 December 1930
Marktstraat 11
Makkum:
J. D. R. BOCHARDT—
GAERTHÉ
Den Haag:
C. GAERTHÉ—
VAN DEVENTER
D. G. E. W. VAN HILLE
C. M. VAN HILLE—
GAERTHÉ
C. F. **GAERTHÉ**
N. **GAERTHÉ**—
PRIESZNITZ
Arnhem:
A. J. M. **GAERTHÉ**
De teraardebestelling zal plaats hebben op Woensdag 17 December vanaf het station Gasselte na aankomst trein 2 uur 's namiddags uit Assen.

Waarschijnlijk was het voor de familie vanzelfsprekend dat Rolina op het kerkhof van het Witte Kerkje in Gasselte werd begraven. Men verwachtte blijkbaar dat veel mensen per trein uit Assen zouden komen, want de teraardebestelling had plaats vanaf het station in Gasselte. Als tijdstip wordt slechts vermeld dat de stoet naar de kerk zal vertrekken na aankomst van de trein uit Assen van twee uur 's middags.

Station van Gasselte.

De spoorverbinding tussen Gasselternijveen en Assen bestaat al lang niet meer. Op 15 juni 1905 was de spoorlijn, aangelegd door de Noordoosterlokaalspoorweg-Maatschappij, geopend. Vanaf Gasselternijveen konden passagiers in Gasselte, Gieten, Eext, Anderen, Rolde instappen. Erg lang heeft de lijn niet bestaan, want het personenvervoer werd al op 4 mei 1947 gestaakt. De dienst werd, in eerste instantie tijdelijk, vervangen door een busdienst. Tijdelijk, want men vreesde dat de kwaliteit van de dienstverlening sterk zou verslechteren door de slechte staat van de autowegen. Het tijdelijke werd al snel definitief. Vanaf 15 december 1950 reden er alleen nog bussen op het traject. Het goederenvervoer gaat nog door tot 26 mei 1967.¹

¹ https://nl.wikipedia.org/wiki/Spoorlijn_Gasselternijveen_-_Assen

Het voormalige baanvak tussen Gasselte en Gasselternijveen.

Na het overlijden van Carl Friedrich, nog geen zeven jaar na hun huwelijk, werd een deel van de bezittingen publiekelijk verkocht:

Mevrouw de Wed. en Erven van den Heer C. F. GAERTHÉ te Borger, zullen op Dingsdag den 12 December 1865, des morgens tien uur, te Borger, ten huize van den Kastelein J. J. LUBBI,

publiek verkoopen:

Alle de **ONROERENDE GOEDEREN**, nagelaten door den Heer GAERTHÉ, bestaande in eene **HEERENHUIZING**, en **TUIN**, aan de straat te Borger, mede geschikt tot uitoefening eener kleine **BOERDERIJ**, benevens 14 mudde **BOUWLAND**, nagenoeg 10 dagwerk best **HOOF-** en **WEIDELAND**, een stuk **VEEN** en **ONDERGROND** met $\frac{1}{2}$ vierendeel **WAARDEEL**, alles gelegen te Borger, Buinen en Drouwen.

Nadere informatie bij den

Notaris J. HEPPENER.

Borger, 2 Dec. 1865.

Elf jaar later, in december 1876, doet Anna nog een stuk hooiland in Gieten van de hand.

Ten verzoeke van Mevrouw de Weduwe C. F. **GAERTHÉ** te **Borger**:
Een perceel **HOOILAND**, genaamd »Boddeveldskamp», gelegen te Gieten, groot 1 hectare, 5 ares, 40 centiares.

En in 1884 nog eens een akker met rogge:

Rogge - Borger.
De Notaris VAN ROIJEN te **Borger** zal, op
Dinsdag 22 Juli 1884,
des morgens 10 uur, ten verzoeke van de Heeren
Mr. J. D. DIBBITS c.s., Ds. P. MULDER, W. J.
VAN DIJK en Mejuffr. de Wed. **GAERTHÉ**, pu-
blijk verkoopen :
Diverse perceelen Rogge,
op stam staande op den Esch te **Borger.**

Drie jaar voor haar dood doet Anna nog meer grond van de hand. Op 25 januari 1897 staat in de Provinciale Drentsche en Asser Courant:

Ten verzoeke van Mej. de Wed. **GAERTHÉ**
te **Borger**:
Hooiland Oosterham en Botterdijk, **Bouw-**
land, als: Kerkakker, Groote Nijakker, Krom-
akker, Kleine Wilkelakker, **Heide** voor de
Kleunveenen, bij Kromhof en 't Groot Veld, alles
onder Drouwen gelegen.
Breder omschreven bij Lijsten, nader te ver-
krijgen.

Op het personeel ten huize van de welgestelden hebben we vaak maar beperkt zicht. Des te aardiger als we deze overlidensadvertentie uit het jaar 1879 tegenkomen:

Heden overleed ten mijnen huize, in den ouderdom
van ruim 53 jaren, **JANTIEN BARTELDS**, na hier
met de meeste zelfopoffering en trouw 32 jaren te
hebben gediend.
Borger, 19 Mei 1879.
Wed. A. J. GAERTHÉ—PRINS.

Jantien Bartels werd geboren op 21 februari 1826 in Borger, als dochter van landbouwer Hindrik Bartelds en Annechien Hindriks Ensing.²

Broers en zussen van Carl Friedrich Gaerthé

- Robertus Johannes Gaerthé werd geboren op 16 september 1812 in Borkum. Bij zijn huwelijk op 6 juli 1845 in Groningen was hij 2e luitenant (later kapitein). Hij huwde (1) op die dag Maria Sophia Martina Helena van Marle, geboren op 2 maart 1814 in Groningen, overleden op 6 september 1846 in Groningen. Zij was weduwe van Derk Jan Coops Busgers, met wie zij op 20 oktober 1837 in Groningen was getrouwd. Zij was een dochter van Henricus van Marle (advocaat/notaris) en Charlotta Harmanna Boss.

² <https://www.genealogieonline.nl/stamboom-doldersum-schonewille/l49843.php>

Robertus Johannes Gaerthé trad op 24 juli 1855 als kapitein bij de mariniers in het huwelijk (2) met Wilhelmina Jacoba Sophia Waltman, geboren 1815/16 in Vlissingen, dochter van Henrich Johannes Karel Waltman en Christina Margaretha Udemans. Zij woonden in 1857 aan de Plantage Muidergracht 173 in Amsterdam en vertrokken op enig moment naar Den Helder.

Robertus trad op 11 juli 1888 in Den Haag op 75-jarige leeftijd een derde keer in het huwelijk. Nu met zijn nichtje Annechien Gaerthé, die slechts 36 jaar oud was, geboren op 28 juni 1852, overleden op 2 januari 1916 in Groningen. Zij was een dochter van Ferdinand August Gaerthé (zaalopziener, tolpachter), geboren op 19 juni 1820 in Oosterbroek, overleden op 21 mei 1885 in Leutingewolde (Roden) en Jantien Berends Wering, geboren op 4 december 1820, overleden op 3 januari 1889 in Roden.³

Ferdinand was een zoon van Johannes Gaerthé en Robberdina de Cameron en dus een broer van Carl Friedrich.

Bij het overlijden van zijn zus Johanna Robertina, in 1884, woonde hij (gepensioneerd) in Alkmaar.

Robertus overleed op 5 mei 1899, wonende aan de Malakkastraat 131 in Den Haag. 'Heden overleed tot mijne diepe droefheid, in de hope des eeuwigen levens, mijn innig geliefde Echtgenoot, de Heer.'

- Daniel Johannes Gaerthé, geboren op 20 december 1795 in Ostheeren, overleden op 10 februari 1864 in Semarang. Getrouwd (1) met Armanda Aronds en (2) met Christina Gabeler. Daniel was kapitein in Nederlands-Oostindische leger. Uit het eerste huwelijk:
 - Henriette Robertina Gaerthé, geboren op 14 december 1828 in Semarang, overleden op 13 november 1863 in Semarang. Getrouwd op 5 juli 1862 in Semarang met Wilhelm August Hermann van Mosch, overleden op 8 februari 1896 in Blora (Semarang). Wilhelm trouwde (2) op 4 juni 1864 in Semarang met de zus van Henriette, Charlotte Amelia Gaerthé, overleden op 30 november 1911 in Batavia.
 - Charlotte Amelia Gaerthé, geboren rond 1835, overleden op 30 november 1911 in Batavia. Getrouwd op 4 juni 1864 in Semarang met Wilhelm August Hermann van Mosch, overleden op 8 februari 1896 in Blora (Semarang).
 - Antonia Elisabeth Gaerthé, geboren op 8 augustus 1841 in Muntok (Nederlands-Indië), overleden op 11 oktober 1884 in Poeweredjo. Getrouwd met Carel Johan Willem de Tourton-Bruyns (opzichter koffiecultuur), die eerder getrouwd was met Johanna Catharina de Jonker, geboren op 21

³ <https://www.historischeverenigingroon.nl/datema/>

december 1831 in Semarang, overleden op 20 juli 1861 in Semarang en met Maria Coenraad van wie hij was gescheiden. Carel werd geboren op 27 september 1825 in Doesburg en overleed op 2 maart 1908 in Poerworedjo.

Carel Johan Willem de Tourton-Bruyns

Carel en Antonia kregen een zoon, Willem de Touton Bruijns, geboren op 5 oktober 1870 in Kendal, overleden op 19 november 1930. Hij trouwde met Frederika Boekholt, geboren op 13 maart 1875 in Cheribon, overleden op 5 juli 1948 in Bandoeng. Zij kregen een zoon, Carel Johan Willem de Tourton-Bruyns, die op 12 november 1903 werd geboren in Singkel en die op 1 april 1845 stierf in Cimahi Tengah (in Jappenkamp aan acute ontsteking van het darmslijmvlies). Hij werd begraven op het ereveld in Leuwigajah. Hij was commissaris van politie der tweede klasse en trouwde op 8 april 1926 in Lamping met Melanie Pauline Frederika Lamping. Zij kregen drie kinderen.⁴

Carel Johan Willem de Tourton-Bruyns.

Frederik Clement de Tourton Bruijns was een andere zoon van Carel en Antonia. Hij werd geboren op 20 september 1875 op Java, overleden op 29 augustus 1942 in Ungaran op Java. Hij trouwde met Patmah, geboren in 1877 in Bogor op Java, overleden op 8 april 1948 in Surabaya op Java (gescheiden, twee kinderen).

- Johanna Frederika Robertina Gaerthé.
- Louise Gaerthé.

⁴ <https://lamping.org/database-o/p113.htm>

- August Karel Robert Jan Gaerthé, geboren rond 1835 in Padang, overleden op 26 december 1880 in Semarang.
- Johannes Robertus Gaerthé, geboren op 15 juni 1809 in Breda, overleden op 4 september 1838 in Goekoek, Nederlands-Indië. 2e luitenant in het Nederlands Oost Indische leger. Johannes was lang 1 el, 6 palmen, 4 duimen en 2 strepen.
- Ferdinand August Gaerthé, geboren op 19 juni 1820 in Oosterbroek/Eelde, overleden op 21 mei 1885 in Leutingewolde (Roden). Hij trouwde met Jantje Berends Wering. Uit dit huwelijk:
 - Johannes Gaerthé, geboren op 16 mei 1850 in Roderwolde.
 - Annechien Gaerthé, geboren op 28 juni 1852 in Eelde.
 - Robertina Gaerthé, geboren op 7 oktober 1854 in Eelde.
 - Berend Roelof Gaerthé, geboren op 19 juni 1857 in Veenhuizen. Getrouwd met Maria Jacoba Derksen.
 - Daniël Robertus Gaerthé, geboren op 19 juli 1861, overleden op 22 januari 1863.
- Amalia Margarita Gaerthé (naaister), geboren op 22 december, gedoopt op 25 december 1795 in Breda. Zij woonde aan de Tichelstraat 331, wijk PP in Amsterdam, aan de Haarlemmerdijk 433 in wijk TT in Amsterdam en aan de Madelievenstraat 225 in wijk OO in Amsterdam.
- Robertina Johanna Gaerthé, geboren in 1802/03 in Waltrop bij Hoineburg in Westfalen, overleden op 26 juli 1849 in Groningen.
- Johanna Robertina Gaerthé, geboren op 31 oktober 1804 in Breda, overleden op 7 april 1884 in Gieten. Zij kwam op 13 mei 1833 met attestatie van Roderwold naar Goutum en Swichum.
- Antonia Elisabeth Gaerthé, geboren op 14 december 1806 in Ginneken (Bavel), overleden op 9 februari 1888 's morgens om vier uur in Groningen. Zij was ongehuwd.

Het kerkhof

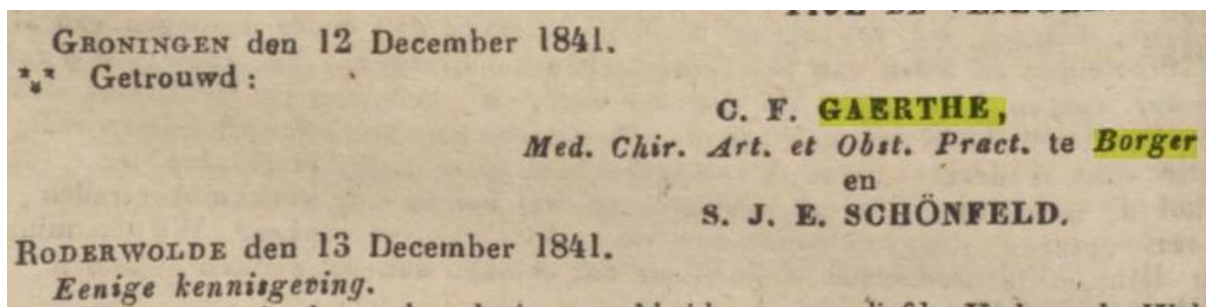
Aan de zuid- en oostkant van de kerk liggen de familiegraven van de meer welgestelde Gasselters. Een familie kocht dan een 'slag' graven waar in de loop der tijd familieleden ter aarde werden besteld. Het oudste nog aanwezige graf dateert uit 1840. Op 3 september van dat jaar stierf Anna Abbingh, dochter van Rudolph Abbingh en Hindrikkien Hilbingh, en echtgenote van de landbouwer Willem Alingh. Anna, die op 8 februari 1802 in Erm was geboren, stierf kort na de geboorte van hun zoon Willem op 16 augustus 1840.

Vanaf de ingebruikname van het vernieuwde kerkhof in 1923 werden hier alleen nog mensen begraven als de familie van de overledene al over een familiegraf kon beschikken. In 1977 werd er voor het laatst iemand op dit kerkhof begraven.

Het onderhoud van het kerkhof wordt bekostigd uit een legaat van Anna Jacoba Prins (1922-1978), het zogenaamde Annie Prins Fonds. Anna was een telg uit de aanzienlijke familie Prins, oorspronkelijk afkomstig uit Dwingeloo, maar al enige generaties woonachtig in Gasselte. Anna was een dochter van Henderikus Albertus Prins, zoon van Henricus Conradus Prins en Anna Prins.

Eerder huwelijk van Carl Friedrich Gaerthé

Carl Friedrich Gaerthé was eerder, op 13 december 1841 in Roden, getrouwd in Roden op 13 december 1841 met Sara Johanna Elizabeth Schönfeld, geboren op 28 oktober 1813 in Roderwolde, overleden op 6 juli 1853 in Borger, dochter van Johann Christoph Schönfeld en Maria Sleeswijk uit Joure.⁵

Johann Christoph Schönfeld was afkomstig uit Donop (Lippe-Detmold) en was predikant in Tjerkgaast, Lutkegast, Sleen, Nuis, Niebert, Schuttorf en Roderwolde. Maria Sleeswijk was afkomstig uit Joure.

Broers en zussen van Sara Johanna Elizabeth Schönfeld

Broer Johan Frederik Petrus werd arts en trouwde in Winschoten met Trienje de Ruiters en met Mettje Abbinga. Ook broer Maurits werd arts en trouwde met Pieterina Abbinga, Jan Frederik werd, net als zijn vader, predikant en trouwde met Tietje Oeges de Waard en met haar zus Klaaske Oeges. Ook Carl Dietrich, getrouwd met Elisabeth Huisinga⁶ uit Groningen, werd predikant.

⁵ <http://alldrenten.nl/akte/sara-johanna-elisabeth-schonfeld-en-karel-frederik-gaerthe/31d17ea6-3c20-4e0d-a12a-42920709815a> Johan Christoph Schönfeld, geboren op 12 februari 1765 in Wöbbel, trouwde op 3 juli 1791 in Tjerkgaast met Maria Sleeswijk, geboren op 27 maart 1774 in Joure, dochter van Pyter Sleeswijk (schipper op de Oostzeevaart) en Claaske Gerbens.

https://geneagraphie.com/members/pedigrees/Patriciaat/54_1968.PDF

⁶ Zie voor de voorouders van Elisabeth Huisinga <https://www.derkjordan.com/de-waereldt-zag-hy-door-en-alles-vol-elende-zonde-ydelheit-en-ramp-waar-henen-hy-zich-wende/> of <https://www.vanderkaap.org/artikelen/Kinderen%20Brongersma%20Ida%20en%20Geertruit%202022.pdf>

Zus Margaretha Maria Susanna trouwde met de predikant Abraham Brouwer, zus Anna Dorothea trouwde met Willem Jan Hemsing, secretaris in Sneek en Maria Hendrica trouwde met notaris Herman Pieter Wichers.⁷

Uit het huwelijk van Carl Friedrich en Sara Johanna Elisabeth:

- Johannes Daniel Gaerthé, geboren op 14 april 1843 in Borger, overleden op 21 januari 1846.

**** BORGER**, den 14^{den} April 1843. Heden is bevallen van eenen **ZOON**, *S. J. E. SCHÖNFELD*, geliefde Echtgenoot van **C. F. GAERTHÉ**, Med. Chir. et Art. Obst. Dr.

- Johanna Danielina Robertina Gaerthé, geboren op 22 maart 1846 in Borger. Trouwde op 20 april 1867 in Borger met August Wilhelm Friedrich Bochart (geneesheer), geboren op 5 augustus 1838 in Akkrum (Uitingeradeel), overleden op 11 september 1883 in Wonseradeel, zoon van de arts August Wilhelm Friedrich Bochart (geboren in het Duitse Widdern) en Fokje Zeverijn.⁸

**** Getrouwd:**
**** Dr. A. W. F. BOCHARDT Jr.**, van **Borger**, en **J. D. R. GAERTHÉ**, van *Delft*.
Borger, 20 April 1867.

Drie jaar later is Johanna op zoek naar een dienstmeid, waarbij opvalt dat deze niet te jong mag zijn:

Meid alleen.

Mevrouw BOCHARDT—GAERTHE te **Borger** vraagt tegen 1 Mei 1870 eene **DIENSTMEID**, niet beneden de 35 jaren, goed met de natte en drooge wasch kunnende omgaan en van goede getuigschriften voorzien.

- Johann Christoph Gaerthé (arts), geboren op 24 mei 1848 in Borger, overleden op 17 februari 1923 in Zwolle. Hij begon zijn loopbaan als militair arts in Indië.

⁷ <https://www.wikitree.com/wiki/Sch%C3%B6nfeld-136>

⁸ Nazaten van August en Fokje woonden zowel in Nederland als in Nederlands-Indië. Het familiearchief van de Bochards berust bij de universiteit Leiden: <https://collectionguides.universiteitleiden.nl/resources/ubl484>

Militaire loopbaan van Johann Christoph Gaerthé

Hij begon als kwekeling aan de Rijks Kweekschool voor militaire geneeskunde in Utrecht. Op 28 augustus 1873 werd hij benoemd tot officier van gezondheid der 2e klasse bij de geneeskundige dienst van de landmacht in Oost-Indië. Hij ging in het Nieuwe Diep aan boord van het stoomschip 'Borneo' op 22 september 1873 en kwam op 18 november van dat jaar aan in Batavia.

Op 5 januari 1874 werd hij overgeplaatst naar Samarang en vervolgens op 7 november 1874 naar Atjeh, de noordoostelijkste punt van Sumatra, waar van 1873-1904 een oorlog woedde tussen de Nederlanders en de bevolking van Atjeh.⁹

Hij werd benoemd tot ridder der 4^e klasse van de Militaire Willemsorde omdat hij zich had onderscheiden bij de krijgsverrichtingen en wel in het bijzonder in de periode van december 1875 tot 9 maart 1876 bij operaties tegen de IV, VI, IX en XXII Moekims. Zo'n moekim is in Atjeh een gangbare term voor een feodale indeling op basis van landbezit.¹⁰ Nederlands-Indië was bij uitstek het gebied waar het Ridderkruis der Militaire Willems-Orde werd verdiend. De provincie Atjeh spande in dit opzicht de kroon. Daar vonden ruim 1.000 benoemingen plaats. In de periode tot 1940 werden 5.866 personen met de Militaire Willems-Orde gedecoreerd.

Recentelijk ontvangen Marco Kroon en Gijs Tuinman de Willemsorde der vierde klasse.¹¹

Ook ontving hij eretekens voor belangrijke krijgsbedrijven in Atjeh (1873-1876) en in 1877 bij het observatiekorps in het Delische.

Na nog een aantal overplaatsingen kwam hij op 3 maart 1877 in Deli.

Op 12 december 1878 werd hij eervol ontslagen.¹²

Hij woonde daarna op de Walstraat 10 in Zwolle. Hij trouwde op 27 mei 1880 in Zwolle met Catharina van Deventer, dochter van Salomon van Deventer (likeurstoker) en Catharina Magdalena Doijer.

⁹ Zie: <https://nl.wikipedia.org/wiki/Atjehoorlog>

¹⁰ <https://nl.wikipedia.org/wiki/Moekim>

¹¹ <https://www.defensie.nl/onderwerpen/onderscheidingen/militaire-willems-orde>

¹² https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/1f/Stamboek_officieren_JC_Gaerth%C3%A9.jpg

Voor- en achterzijde Walstraat 10 in Zwolle.

Kort voor 1898 vond opnieuw een verbouwing plaats. Eigenaar van Walstraat 10 was in die tijd de arts Dr. Johann Christoph Gaerthé. Gaerthé had het smalle pandje aan de rechter zijde verworven en had door timmerman L. Meijer een plan voor een nieuwe voorgevel laten tekenen. Beide gevels zijn tot een eenheid gesmeed door de kroonlijst door te trekken en het smalle deel ook van een blokpleistering te voorzien. De begane grond ging na gereedkomen van de werkzaamheden dienst doen als wachtkamer en op de verdieping kwam een logeerkamer. Mogelijk werd bij deze verbouwing ook de binnenplaats achter het smalle huisje op de begane grond overkapt en werd de in een geometrisch patroon gelegde tegelvloer daarbij aangelegd.¹³

Uit dit huwelijk:

- Catharina Magdalena Gaerthé, roepnaam To, werd op 17 mei 1881 geboren te Zwolle in een huis aan de Botermarkt, de huidige Nieuwe Markt. Na enkele jaren, in 1886, verhuisde het gezin naar de Walstraat nummer 10. Haar vader, Johann Christoph Gaerthé, begon zijn loopbaan als militair arts in Indië, maar hij had zich in 1880 als huisarts in Zwolle gevestigd. Haar moeder, Catharina (Cato) van Deventer, kwam uit een echte Zwolse familie met veel kooplieden, bankiers en industriëlen. To Gaerthé groeide op in de bedaarde provinciestad die Zwolle aan het eind van de negentiende eeuw nog was, in het statige doktershuis met de grote tuin dicht bij de Sassenpoort, die later ook regelmatig in haar boeken zou figureren. Op 25 juli 1906 trouwde de doopsgezinde Gaerthé met de Nederlands-Hervormde classicus Gillis Ernst Willem van Hille¹⁴, zoon van predikant Jacobus Johannes van Hille en predikantsdochter Petronella Francisca Henrica Elisabeth de Wijs. Ernst (zoals hij genoemd werd) was leraar en later rector aan het gymnasium in Zwolle.¹⁵

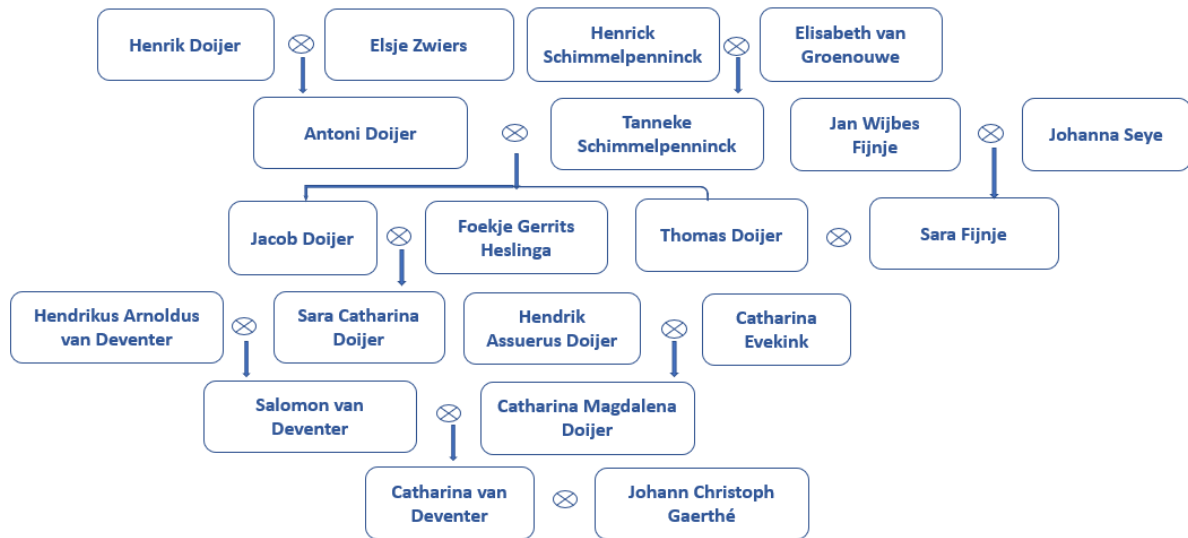
¹³ <https://www.tijdbeeld.com/projecten/12/zwolle>

¹⁴ https://www.dbnl.org/tekst/_jaa003194501_01/_jaa003194501_01_0006.php

¹⁵ Sanne Koetsier (2009). C.M. van Hille-Gaerthé, meer dan alleen een Zwolse schrijfster. *Zwols historisch tijdschrift* 26e jaargang 2009 nummer 1. <https://www.zwolsehistorischevereniging.nl/zwolse-historisch->

- Carl Friedrich Gaerthé, geboren op 21 augustus 1882 in Zwolle, overleden op 6 oktober 1888 in Zwolle.
- Carl Friedrich Gaerthé (koopman), geboren op 2 augustus 1889 in Zwolle, overleden op 28 januari 1953 in Den Haag. Getrouwd op 26 april 1917 in Zwolle met Maria Priessnitz, geboren op 8 november 1892 in Unter-Tannowitz in Oostenrijk, overleden op 20 juni 1956 in Den Haag, dochter van Andreas Priessnitz (wijnboer) en Johanna Dvorak. Zij gingen vanuit Deventer op 29 november 1923 wonen aan de Koninginnegracht 93 in Den Haag en op 28 augustus 1933 aan de Wagenaarweg 30 in Den Haag. Uit dit huwelijk:
 - Josephine Gaerthé, geboren op 12 februari 1918 in Deventer.
 - Johann Christoph Gaerthé, geboren op 25 mei 1921 in Deventer, overleden op 11 september 2006 in Voorburg.

Van Deventer en Doijer

Salomon van Deventer, de vader van Catharina getrouwd met Johann Christoph Gaerthé, werd geboren op 15 februari 1819 en overleed op 25 februari 1888 in Zwolle.

Hij was een zoon van Hendrikus Arnoldus van Deventer en Sara Catharina Doijer (dochter van Jacob Doijer en Foekje Gerrits Heslinga. Hendrikus richtte op 2 mei 1814 met zijn oom Thomas Doijer als commanditaire vennoot een likeurstokerij op in een pand aan de Diezerstraat 60, waar daarvoor de bierbrouwerij 'De Witte Leeuw' was gevestigd. De locatie was niet toevallig want in de tuin bevond zich een wel, een natuurlijke waterbron, die zowel voor de brouwerij als de likeurstokerij een belangrijke grondstof leverde.

Thomas Doijer werd geboren op 12 december 1754 in Zwolle en stierf op 16 november 1833 in Zwolle. Hij trouwde te Amsterdam op 9 april 1784 met Sara Fijnje¹⁶, geboren op 28 maart 1762 in Zwolle, overleden op 25 februari 1830, dochter van dominee Jan Wijbes en Johanna Seye.

Salomon trouwde op 9 mei 1842 in Zwolle met Catharina Magdalena Doijer, geboren op 3 februari 1818 in Zwolle, dochter van Hendrik Assuerus Doijer (boekhandelaar) en Catharina Evekink.

Vanwege ruimtegebrek verhuisde het bedrijf in 1866 naar een pand op de Oude Vismarkt, hoek Wolweverstraat. Dit pand zou goed honderd jaar de hoofdvestiging van de firma blijven; de gevel vermeldt nog altijd de naam Doijer en Van Deventer, Likeurstokerij en de jaartallen 1814 en 1866. De voorgevel lag weliswaar aan de Oude Vismarkt, maar het officiële adres was Wolweverstraat. In dit pand was daarvoor een jeneerstokerij gevestigd, genaamd 'De Eendracht'.¹⁷

¹⁶ Sara had een broer, Wybo, die aanvankelijk doopsgezind leraar was, maar vervolgens redacteur van het in Delft uitgegeven *Hollandsche Historische Courant*.

https://www.dbnl.org/tekst/molh003nieu01_01/molh003nieu01_01_1471.php

¹⁷ <https://mijnstadmijndorp.nl/app/zhv/verhalen/doijer-en-van-deventer-likeurstokerij-en-bitterfabriek>

Voorouders van Carl Friedrich Gaerthé

Abraham Gerthen

Abraham Gerthen, geboren rond 1595 in Elsoff, graafschap Wittgenstein, overleden in januari 1630 in Elsoff. Hij trouwde met Gertrud Awen, overleden op 6 december 1665 in Elsoff, dochter van Johannes Awen.

Franz Gaerthé

Franz Gaerthé, geboren op 17 mei 1627 in Elsoff, Graafschap Wittgenstein, overleden op 2 februari 1695 in Arlfeld. Hij trouwde met Elisabeth Henck, geboren rond 1638 in Arlfeld, overleden op 16 maart 1710 in Arlfeld, dochter van Merten Henck.

Johann Gaerthé

Johann Gaerthé, geboren rond 1655 in Arlfeld, overleden op 13 november 1705 in Arlfeld, graafschap Wittgenstein. Hij trouwde met Anna Catharina Möller/Mueller, geboren op 26 januari 1646, overleden rond 1703 in Arlfeld, dochter van Christoph Müller en Anna Scheid.

Georg Gaerthé

Georg Gaerthé, geboren op 10 februari 1689 in Elsoff, graafschap Wittgenstein. Hij trouwde met Maria Magdalena Höse, geboren op 15 juli 1694 in Sassenhausen, overleden op 13 januari 1783 in Sassenhausen, dochter van Simon Höse en Maria Magdalena Sonnenborn (dochter van Johann Eberhard Sonneborn en Anna Catharina Höse).

Georg Gaerthé

Georg Gaerthé (soldaat) werd geboren op 24 november 1734 in Sassenhausen, graafschap Wittgenstein, hij overleed op 19 juli 1778 op het slot Wittgenstein. Hij trouwde (1) met Elisabeth Schneider, dochter van Johannes Schneider en Juliane Sonneborn en kleindochter van Johannes Sonneborn en Margaretha NN en (2) op 6 maart 1861 in Feudingen met Anna/Margaretha Sonneborn, geboren op 16 september 1731 in Feudingen, overleden op 12 februari 1773 in Feudingen, dochter van Johannes Sonneborn en Margaretha NN.¹⁸

Johann, broer van Georg

Johann Georg Gaerthé werd geboren op 29 augustus 1728 in Sassenhausen, graafschap Wittgenstein, hij overleed op 29 december 1779. Hij werd doodgeslagen: *"Er hatte unter des Königs von Preußen Maj. als Soldat beynahe 28 Jahren gedienet; und wurde, da er mit Urlaub hier ware und einen Recruten transportieren wolte, von den Köllnischen Bauern biß auf den todt geschlagen, da er dann biß an die 15te Woche gelegen und endl. gestorben ist."*¹⁹

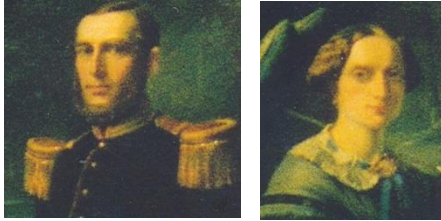
Johannes Gaerthé

Johannes Gaerthé (luitenant) werd geboren op 6 januari 1762 in Feudingen in het graafschap Wittgenstein, hij stierf op 9 mei 1835 in Roderwolde. Hij diende vanaf 2 maart 1897 als 1e luitenant

¹⁸ <https://www.genealogieonline.nl/die-wittgensteiner-familiendatei/1995138.php>

¹⁹ <https://www.genealogieonline.nl/die-wittgensteiner-familiendatei/1995140.php>

arts in het Bataafse leger. Hij trouwde met Roberdina de Cameron, geboren op 1 november 1775 in Breda, dochter van Daniel Cameron en Margaretha Linsey.

Johannes en Roberdina.

Carl Friedrich Gaerthé

Carl Friedrich Gaerthé, geboren op 10 januari 1817 in Borkum, overleden op 2 januari 1865 in Borger. Hij trouwde met Anna Jantina Prins, geboren op 14 januari 1820.

